

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับสุขภาพจิตของวัยรุ่น ในเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการศึกษานี้มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 51 โรงเรียน ตั้งอยู่ในพื้นที่ 31 เขต จำนวนประชากรทั้งหมด 14,769 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ดังนี้

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของบุญชม ศรีสะอาด (2539 : 38) ซึ่งเป็นสูตรที่ใช้สำหรับการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่รู้จำนวนประชากร ดังนี้

$$n = \frac{p(1 - p)}{\frac{e^2}{Z^2} + \frac{p(1 - p)}{N}}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

P = แทนสัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดจะสุ่ม = .02

Z = แทนระดับความมั่นใจที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 99 % (ระดับ.01) มีค่า = 2.58

e = แทนสัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ = 5 % มีค่า = .05

N = แทนจำนวนประชากร

มีการแทนค่าดังนี้

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{(.2)(1-.2)}{.05^2 + \frac{(2)(1-.2)}{2.58^2 \cdot 14769}} \\
 &= \frac{(.2)(.8)}{.0025 + \frac{(2)(.8)}{6.60 \cdot 14769}} \\
 &= \frac{.16}{.000375 + \frac{.16}{14769}} \\
 &= \frac{.16}{.000375 + .000010} \\
 &= \frac{.16}{.000385} \\
 &= 415.58
 \end{aligned}$$

$$= 416 \text{ คน}$$

การกำหนดพื้นที่ในการเก็บข้อมูล จากการใช้สูตรดังกล่าว ผู้วิจัยจะต้องเก็บข้อมูลจำนวน 416 คนเป็นอย่างน้อย

การกำหนดจำนวนโรงเรียนที่จะเก็บข้อมูล

จากจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 51 โรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดจำนวนโรงเรียน ร้อยละ 10 ของโรงเรียนทั้งหมด คิดเป็น จำนวน 5 โรงเรียน

3.1.1 การเลือกพื้นที่ในการเก็บข้อมูล

จากพื้นที่ตั้งของโรงเรียนของกรุงเทพมหานครที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีทั้งหมด 31 เขต ผู้วิจัยจับฉลากเลือกเขตพื้นที่ 5 เขต ได้แก่ บางขุนเทียน บางกะปิ บางนา บึงกุ่ม และ คลองสาน

3.1.2 การเลือกโรงเรียน

จากพื้นที่ตั้งโรงเรียนที่ผู้วิจัยจับฉลากได้ ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนที่มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งส่วนใหญ่มีเขตละ 1 โรงเรียน ดังนี้

เขตบางขุนเทียน โรงเรียนวัดกำแพง

เขตบางกะปิ โรงเรียนบ้านบางกะปิ

เขตบางนา โรงเรียนรุ่งเรืองอุบลัมภ์

เขตบึงกุ่ม โรงเรียนคลองกุ่ม

เขตคลองสาน โรงเรียนวัดสุทธาราม

เมื่อกำหนดโรงเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้กระจายจำนวนกลุ่มตัวอย่างไปในแต่ละโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เขต	ชื่อ โรงเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวนนักเรียนตัวอย่าง			รวม
			ม.1	ม. 2	ม.3	
1. บางขุนเทียน	วัดกำแพง	243	22	22	23	67
2. บางกะปิ	บ้านบางกะปิ	461	42	42	43	127
3. บางนา	รุ่งเรืองอุบลัมภ์	238	22	22	22	66
4. บึงกุ่ม	คลองกุ่ม	344	31	31	33	95
5. คลองสาน	วัดสุทธาราม	221	20	20	25	65
รวม		1507	137	137	146	420

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบวัด มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลชีวสังคมเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับเด็กและบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพศของเด็ก ลำดับการเกิด การศึกษาของบิดามารดา ระดับรายได้ของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมากกว่าควบคุมมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกายซึ่งในแต่ละแบบวัดมีการวัดระดับการอบรมเลี้ยงดู 2 ลักษณะ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ มีระดับการวัด 3 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ (ข้อความเชิงบวก มีค่า 3 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 1 คะแนน) ทำเป็นบางครั้ง (มีค่า 1 คะแนน) ไม่เคยทำเลย (ข้อความเชิงบวก มีค่า 1 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 3 คะแนน)

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมากกว่าควบคุมมากและการอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย มีระดับการวัด 4 ระดับ คือ จริงที่สุด (ข้อความเชิงบวก มีค่า 4 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 1 คะแนน) จริงบางครั้ง (ข้อความเชิงบวก มีค่า 3 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 2 คะแนน) ไม่จริง (ข้อความเชิงบวก มีค่า 2 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 3 คะแนน) ไม่จริงเลย (ข้อความเชิงบวก มีค่า 1 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 4 คะแนน)

แบบวัดนี้ ผู้วิจัยใช้คัดแปลงจากแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2528) ซึ่งดวงเดือน พันธุนาวิน ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนได้เท่ากับ 0.70 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยมากกว่าควบคุมมาก ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.59

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน

	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำเลย
แม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก			

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

	ทำเป็นประจำ	ทำเป็นบางครั้ง	ไม่เคยทำเลย
พ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษฉันทุกครั้ง			

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย

	จริงที่สุด	จริงบางครั้ง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
แม่มักจะลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้ฉันเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ				

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย

	จริงที่สุด	จริงบางครั้ง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด				

ตอนที่ 3 แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว

แบบวัดสัมพันธภาพในครอบครัว ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบวัดของ กุลวรรณ วิทยาวงศ์รุจิ (2526) ซึ่งเป็นแบบวัดที่มีระดับการวัด 4 ระดับ คือ **จริงที่สุด** (ข้อความเชิงบวก มีค่า 4 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 1 คะแนน) **จริง** (ข้อความเชิงบวก มีค่า 3 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 2 คะแนน) **จริงเป็นบางครั้ง** (ข้อความเชิงบวก มีค่า 2 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 3 คะแนน) **ไม่จริงเลย** (ข้อความเชิงบวก มีค่า 1 คะแนน ข้อความเชิงลบ มีค่า 4 คะแนน)

ตัวอย่าง

	จริงที่สุด	จริง	จริงเป็นบางครั้ง	ไม่จริงเลย
(0)พ่อแม่และฉันมักคุยกันเมื่อมีเวลาว่าง (00)เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในบ้านพ่อแม่มักจะปรึกษากัน				

ตอนที่ 4 แบบวัดสุขภาพจิต

แบบวัดสุขภาพจิตที่ผู้วิจัยนำมาใช้ศึกษาสุขภาพจิตของนักเรียนครั้งนี้ เป็นเครื่องมือวัดภาวะสุขภาพจิต (Indicators related to mental health) โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ซึ่งพัฒนามาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข โดยเลือกแบบประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง (อายุ 11 – 16 ปี) สำหรับเด็กประเมินตนเอง ในแต่ละชุดประกอบด้วย พฤติกรรมด้านบวกและด้านลบซึ่งสามารถจัดกลุ่มเป็นพฤติกรรม 5 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มพฤติกรรมด้านอารมณ์ 5 ข้อ
- 2) กลุ่มพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง 5 ข้อ

- 3) กลุ่มพฤติกรรมเกร 5 ข้อ
- 4) กลุ่มพฤติกรรมด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน 5 ข้อ
- 5) กลุ่มพฤติกรรมด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม 5 ข้อ

แบบประเมินพฤติกรรมจะมีระดับการวัด 3 ระดับ คือ จริง (มีค่าคะแนน 2 คะแนน หรือ 0 คะแนน) ค่อนข้างจริงให้ (มีค่า 1 คะแนน) และ ไม่จริง (มีค่าคะแนน 0 คะแนน หรือ 2 คะแนน) โดยวิธีการให้คะแนนอยู่ในภาคผนวก

3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามและแบบวัดเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดศรีวารีน้อย ซึ่งไม่ใช่โรงเรียนที่ผู้วิจัยสวมตัว อย่าง จำนวน 20 คน แล้วนำผลที่ได้มาทดสอบค่าความเชื่อมั่น และหลังจากการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นทั้ง 2 ครั้งมีดังนี้

	ค่าความเชื่อมั่น ในการ pre-test	ค่าความเชื่อมั่น ในการ post-test
แบบวัดการเลียงคูแบบรักสนับสนุน	.7509	.7623
แบบวัดการเลียงคูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	.7026	.6129
แบบวัดการเลียงคูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย	.5302	.6856
แบบวัดการเลียงคูแบบควบคุมน้อยมากกว่าควบคุมมาก	.5465	.4767
แบบวัดสัมพันธ์ภาพในครอบครัว	.9265	.8985

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กองวิชาการ กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 - 30 พฤศจิกายน 2543 โดยนำแบบสอบถามไปมอบให้ทางโรงเรียนทำการเก็บข้อมูล และนำคหมาขไปรับคืนในภายหลัง ทำการแจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้นจำนวน 450 ชุด ได้แบบสอบถามที่ใช้ในการวิเคราะห์ 420 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่กำหนด

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC⁺ (Statistical Package for Social Sciences) โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเชิงพรรณนา
2. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรตามระหว่างตัวแปรอิสระที่ต่างกัน
3. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations Coefficient) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม
4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

